

“Statistika xəbərləri” elmi-praktik
jurnalının redaksiya heyəti

Baş redaktor

Sakit YAQUBOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Redaksiya heyəti:

Ziyad SƏMƏDZADƏ

iqtisad elmləri doktoru, professor

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü

Şahin SADIQOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Ədalət MURADOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Vahid NOVRUZOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Nazim İMANOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Süleyman QASIMOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Tahir BUDAQOV

tibb üzrə fəlsəfə doktoru

Azər ƏMİRASLANOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Mehman TAĞIYEV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Saleh MÖVLAMOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, məsul katib

Aleksey PONOMARENKO

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent (Rusiya Federasiyası)

Roumen VESSELİNOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent (Amerika Birləşmiş Ştatları)

***“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının
rubrikaları***

Statistikanın inkişaf
strategiyası
və taktikası

Statistik təsnifatlar,
standartlar və
registrlər

Statistik müşahidə
metodları

Statistik məlumatların
toplanması, işlənməsi,
saxlanması və yayıl-
ması texnologiyası

İnformasiya şəbəkəsi,
məlumat bazası,
məlumat bankları

Statistik informasiya
sisteminin
təkmilləşdirilməsi

Milli Hesablar
Sistemi

Statistik tədqiqatlar

Statistika sahəsində
beynəlxalq əməkdaşlıq

Statistika:
xronika, informasiya

Bibliografiya:
yeni nəşrlər

Oxucuların rəy
və təklifləri

Statistika:
rəsmi sənədlər

Statistika:
metodoloji təminat
(metodoloji əlavələr)

Statistika:
faktlar və proqnozlar
(statistik əlavələr)

CONTENT

	page
<u>ECONOMIC-STATISTICAL RESEARCHES</u>	
<i>Yadulla Hasanli, Gunay Rahimli</i> Construction of Social Accounting Matrix for the Azerbaijani economy for 2021.....	4
<i>Jalal Aghayev</i> Environmental impact of electric vehicles.....	14
<i>Ulvi Yagubov</i> Analysis of the current situation of the use of assets in the banking system of the Republic of Azerbaijan.....	20
<i>Elshah Shirinov</i> Development of tourism in Azerbaijan.....	29
<i>Ramil Salmanov</i> Statistical analysis of industry in Kalbajar district.....	37
<i>Elmin Aslanov</i> The role and significance of official statistics and normative acts in regulating the labor market.....	44
<i>Ramiz Rahmanov</i> Statistical evaluation of business cycles in Azerbaijan.....	51
<u>METHODOLOGY</u>	
<i>Sakit Yagubov, İlham Hüseynli, Lala Namazova</i> Statistical assessment of factors affecting the quality of life of the population.....	61
<i>Eldar Quliyev, Saadat Aliyeva</i> Current problems and prospects for the development of the green economy.....	69
<i>Yusuf Mardanzada</i> Improving information services with cloud technologies.....	81
<u>THE INDICATORS CONCERNING SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY ON JANUARY-SEPTEMBER OF 2024 OUTCOMES</u>	
Macroeconomic indicators.....	90
Gross Domestic Product manufacturing.....	92
Fixed capital allocations for the financial sources.....	92
The value of fixed capital allocations for the fields of economy.....	93
Structure of the retail trade circulation according to the products.....	94
Credit investment to the economy.....	94
Revenues of the state budget.....	94
Expenses of the state budget.....	95
Freight turnover in the transport sector, million ton-km.....	95
Passenger turnover in the transport sector, million passengers-km.....	96
Foreign trade indicators of Azerbaijan with the partner countries.....	96
All important types of exported products.....	97
All important types of imported products.....	98
The title-alphabetical list of articles published in "Statistics News" in 2024.....	99

**AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATININ 2021-ci İLƏ AİD SOSIAL HESABLAR
MATRİSİNİN TƏRTİBİ**

Yadulla Həsənlı

*UNEC nəzdində İqtisadi Araşdırmalar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktoru
İdarəetmə sistemləri institutunun Sosial İqtisadi proseslərin modelləşdirilməsi
laboratoriyasının müdiri
Az1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət 6
e-poçt: yadulla.hasanli@unec.edu.az*

Günay Rəhimli

*UNEC nəzdində İqtisadi Araşdırmalar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun Makroiqtisadi tədqiqatlar
şöbəsinin elmi işçisi
Az1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət 6
e-poçt: g.rahimli@unec.edu.az*

Açar sözlər: sosial hesablər matrisi, iqtisadi fəaliyyət sahələri, istehsal faktorları, institusional sektorlar, əmtəə və xidmətlər

Ключевые слова: матрица социальных счетов, отрасли экономической деятельности, факторы производства, институциональные сектора, товары и услуги

Keywords: social accounting matrix, economic activities, production factors, institutional sectors, commodities and services

Yadulla Həsənlı, Günay Rəhimli

Azərbaycan iqtisadiyyatının 2021-ci ilə aid sosial hesablər matrisinin tərtibi

Xülasə

Bu məqalədə 2021-ci il üçün xərclər-buraxılış cədvəli və milli hesablər statistikasının digər göstəriciləri əsasında Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün SHM qurulmuşdur. Tədqiqatda qurulmuş SHM “İstehsal sahələri”, “Əmtəə və xidmətlər”, “Kapital”, “Əmək”, “Ev təsərrüfatları”, “Dövlət”, “Müəssisələr”, “İnvestisiya/qənaət” və “Qalan dünya” hesablarından təşkil olunmuş, həmçinin “İstehsal sahələri”, “Əmtəə və xidmətlər” hesabları hər biri 25 sahəyə ayrılmaqla nəticədə 59 ölçülü kvadrat matris alınmışdır. Qurulmuş SHM müxtəlif multiplikator və ümumi tarazlıq modellərinin qurulmasında baza rolunu oynamaqla praktik əhəmiyyətə malikdir.

Ядулла Гасанлы, Гюнай Рагимли

Составление Матрицы Социальных Счетов для экономики Азербайджана за 2021

год

Резюме

В этой статье представлено создание Матрицы Социальных Счетов (МСС) для экономики Азербайджана на основе таблиц “затраты-выпуск” и других показателей статистики национальных счетов за 2021 год. Составленная МСС включает счета для производственных секторов, товаров и услуг, капитала, труда, домохозяйств,

правительства, предприятий, инвестиций/сбережений и остального мира. Кроме того, счета для производственных секторов и товаров и услуг делятся на 25 секторов, в результате чего получается 59-мерная квадратная матрица. Составленная МСС имеет практическое значение, так как играет основополагающую роль в разработке различных мультипликаторных и общих равновесных моделей.

Yadulla Hasanli, Gunay Rahimli
Construction of Social Accounting Matrix for the Azerbaijani economy for 2021

Summary

This article presents the development of a Social Accounting Matrix (SAM) for the Azerbaijani economy based on the input-output table and other indicators of national accounts statistics for the year 2021. The constructed SAM includes accounts for production sectors, commodities and services, capital, labor, households, government, enterprises, investment/savings, and the rest of the world. Additionally, the accounts for production sectors and commodities and services are each divided into 25 sectors, resulting in a 59-dimensional square matrix. The constructed SAM is of practical significance as it plays a foundational role in the development of various multiplier and general equilibrium models.

Ədəbiyyat

1. Mainar-Causapé A. J., Ferrari E., & McDonald S. (2018). Social accounting matrices: basic aspects and main steps for estimation. Publications Office of the European Union: Luxembourg.
2. Ferreira V., Almazán-Gómez M. Á., Nechifor V., & Ferrari E. (2021). Social accounting matrix for Ghana 2015. *Luxemburgo*, 10, 432014.
3. Stone R. (1951). Functions and criteria of a system of social accounting. *Review of income and wealth*, 1(1), 1-74.
4. Valiyev V., Mehdiyev M., Suleymanov A., Alakbarov E., Musayev R., Nagoibaeva E., & Zakharova N. (2014). Principal Features of Building Social Accounts Matrix and Improving Statistical Database for Eco-countries. *Chinese Business Review*, 13(10), 611-623.
5. Mikayilov F., Suleymanov A., Mehdiyev M., Musayev R., & Guliyeva M. (2019). Assessing the Sectoral and Macroeconomic Impacts of Capital Investment on Education in Azerbaijan. *Informatsiya i innovatsii*, 27-34.
6. Feiler L. (2014). Skills needs identification and anticipation policies and practices in the Eastern Partnership Region: Cross-country report. Brussels: European Communities.
7. G.F. Rahimli. "Azərbaycanın sosial hesablar matrisinin tərtibi", *Statistika Xəbərləri jurnalı*, no. 1, pp. 61-69, 2022.
8. Hasanli Y., & Rahimli G. (2023, August). General Equilibrium Models of Azerbaijan Economy: Conceptual View and Multiplier Effects. In 2023 5th International Conference on Problems of Cybernetics and Informatics (PCI) (pp. 1-5). IEEE.
9. Hasanli Y., Rahimli G., & Salihova S. (2021). Economic impact of tourism in Azerbaijan: A SAM-based multiplier model. In *Economic and Social Development (Book of Proceedings)*, 70th International Scientific Conference on Economic and Social (p. 151).
10. Hasanli Y., & Rahimli G. (2023). Assessment of the multiplicative effects of the mining and manufacturing sectors in Azerbaijan. *Journal of Economic Sciences: Theory & Practice*, 80(2).
11. Naumov A. (2009). An analysis of Kazakhstan and its energy sector using SAM and CGE modeling (Doctoral dissertation, Heriot-Watt University).

12. “2021-ci il üzrə xərclər-buraxılış cədvəli” Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi, (https://www.stat.gov.az/source/system_nat_accounts/).
13. “Azərbaycanın Milli Hesabları”, Statistik məcmuə, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi, Bakı, 2023.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 08.07.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 12.07.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

UOT: 33:311

DOI: 10.338.70/2413-6557-2024-10-4-14-19

ELEKTRİK MÜHƏRRİKLİ AVTOMOBİLLƏRİN ƏTRAF MÜHİTƏ TƏSİRİ

Calal Ağayev

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Qubadlı rayon statistika idarəsinin rəisi

AZ5007, Sumqayıt şəhəri, S.Vurğun küçəsi 138

e-poçt: gubadli@stat.gov.az

Açar sözlər: elektrik mühərrikli avtomobil, iqtisadiyyat, innovasiya, ətraf mühit, bərpa olunan enerji

Ключевые слова: электромобиль, экономика, инновация, окружающая среда, возобновляемая энергия

Keywords: electric vehicle, economy, innovation, environment, renewable energy

Calal Ağayev

Elektrik mühərrikli avtomobillərin ətraf mühitə təsiri

Xülasə

Məqalədə elektrik mühərrikli avtomobillərin iqtisadiyyata təsiri bir neçə aspektdə araşdırılır. Göstərilir ki, bu avtomobillərin istifadəsi fosil yanacaqlara olan tələbi azaldır və buna görə də neft bazarına təsir göstərir. Elektrik avtomobilləri daha az yanacaq xərclədikləri üçün istehlakçıların maliyyə yükünü yüngülləşdirir. Elektrik mühərrikli avtomobillərin istehsalı yeni iş yerləri yaradaraq iqtisadi inkişafı stimullaşdırır. Elektrik avtomobilləri ekoloji üstünlüklərə malikdir, bu da ətraf mühitin qorunması baxımından uzunmüddətli iqtisadi faydanı təmin edir. Enerji istehsalı və elektrik şəbəkəsi tələbləri ilə əlaqədar yeni infrastrukturların inkişafı tələb olunur. Elektrik avtomobilləri texnoloji yeniliklərə və innovasiyalara yol açaraq iqtisadi mühitdə dinamizm yaradır.

Джалал Агаев

Воздействие электромобилей на окружающую среду

Резюме

В статье рассматривается экономическое воздействие электромобилей с нескольких точек зрения. Показано, что использование этих автомобилей снижает спрос на ископаемое топливо, тем самым влияя на нефтяной рынок. Электромобили уменьшают затраты на топливо для потребителей, облегчая их финансовое бремя. Производство электромобилей стимулирует экономическое развитие, создавая новые рабочие места. Электромобили обладают экологическими преимуществами, обеспечивая долгосрочную экономическую выгоду за счет охраны окружающей среды. Необходима разработка новой инфраструктуры для удовлетворения потребностей в производстве энергии и электрических сетях. Электромобили способствуют технологическим инновациям, внося динамику в экономическую среду.

Jalal Aghayev
Environmental impact of electric vehicles
Summary

The article examines the economic impact of electric vehicles from several perspectives. It shows that the use of these vehicles reduces the demand for fossil fuels, thereby affecting the oil market. Electric vehicles lower fuel costs for consumers, easing their financial burden. The production of electric vehicles stimulates economic development by creating new job opportunities. Electric vehicles have ecological advantages, providing long-term economic benefits through environmental protection. New infrastructures are required to meet the demands of energy production and electrical grids. Electric vehicles foster technological innovations, injecting dynamism into the economic environment.

Ədəbiyyat

1. Smith J., & Johnson, L. (2022). The Economic Impact of Electric Vehicles. *Journal of Sustainable Transport*.
2. Green R. (2021). Renewable Energy and Electric Vehicles: A Comprehensive Review. *Energy Policy Journal*.
3. Wang X., et al. (2023). Environmental and Health Benefits of Electric Vehicles. *Environmental Research Letters*.
4. Davis M., & Lee. A. (2022). The Future of Transportation: Electric Vehicles and Their Role in Sustainable Development. *Transportation Research Part D: Transport and Environment*.
5. Thompson P., & Patel, S. (2023). Analyzing the Lifecycle Emissions of Electric Vehicles: A Comparative Study. *Journal of Cleaner Production*.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 08.08.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 12.08.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

UOT: 336.71

DOI: 10.338.70/2413-6557-2024-10-4-20-28

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ BANK SİSTEMİNDƏ AKTİVLƏRDƏN İSTİFADƏNİN MÜASİR VƏZİYYƏTİNİN TƏHLİLİ

Ülvi Yaqubov

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin doktorantı

Bakı Mühəndislik Universitetinin baş müəllimi.

AZ 1107, Bakı şəhəri, Mircəlal küç, 143B.

e-poçt: uyaqubov@beu.edu.az

Açar sözlər: bank sistemi, səmərəlilik, aktivlər, bank aktivləri, təhlil

Keywords: banking system, efficiency, assets, banking assets, analysis

Ключевые слова: банковская система, эффективность, активы, банковские активы, анализ

Ülvi Yaqubov

**Azərbaycan Respublikasının bank sistemində aktivlərdən istifadənin müasir
vəziyyətinin təhlili**

Xülasə

Bu məqalənin məqsədi Azərbaycanın bank sistemində aktivlərin mövcud vəziyyətini təhlil etməkdir. Məqalədə bank sistemində mövcud olan aktivlərin məzmunu, mahiyyəti və iqtisadiyyata təsiri araşdırılmış və təhlil olunmuşdur. Digər tərəfdən aktivlərdən istifadənin mövcud vəziyyəti təhlil edilmişdir. Məqalənin əsas nəticələri göstərir ki, Azərbaycanın bank sektoru son illərdə bəzi çətinliklərə baxmayaraq, davamlı inkişafını təmin etmiş və ölkə iqtisadiyyatının vacib bir hissəsi olaraq mövqeyini qorumuşdur.

Ульви Ягубов

**Анализ текущей ситуации использования активов в банковской системе
Азербайджанской Республики**

Резюме

Целью данной статьи является анализ текущего состояния активов банковской системы Азербайджана. В статье изучены и проанализированы содержание, природа и влияние активов в банковской системе. С другой стороны, было проанализировано текущее состояние использования активов. Основные результаты статьи показывают, что банковский сектор Азербайджана, несмотря на некоторые трудности, в последние годы обеспечил свое непрерывное развитие и сохранил свои позиции как важной части экономики страны.

Ulvi Yagubov

**Analysis of the current situation of the use of assets in the banking system of the
Republic of Azerbaijan**

Summary

The purpose of this article is to analyse the current state of assets in the banking system of Azerbaijan. In the article, the content, nature, and impact of the assets in the banking system were studied and analysed. On the other hand, the current state of use of assets was analysed. The main results of the article show that the banking sector of Azerbaijan, despite some

difficulties, has ensured its continuous development in recent years and has maintained its position as an important part of the country's economy.

Ədəbiyyat

1. Батракова Л. Г. (2010). Экономический анализ деятельности коммерческого банка (2-е изд.). Логос.
2. Жарковская Е. П., & Аренде, И. О. (2015). Банковское дело (7-е изд., испр. и доп.). Омега-Л.
3. Ноздрева И. Е. (2017). Разработка стратегии кредитования в коммерческих банках. Интернет-журнал Науковедение, 1(38), 65.
4. Маркова О. М., Сахарова Л. С., & Сидоров В. Н. (2016). Коммерческие банки и их операции. ЮНИТИ.
5. Вағыров М. М. (2013). Banklar və bank əməliyyatları. Nurlan.
6. Антонов, М. Т., & Пессель М. А. (2010). Денежное обращение, кредит и банки. ИНФРА-М.
7. Андрианова Е. П., & Баранников А. А. (2013). Современные подходы к управлению кредитным риском в коммерческом банке. Научный журнал КубГАУ, 87, 690–716.
8. Белоглазова Г. Н., Кролевецкая Л. П. & Савинская, Н. А. (2014). Банковское дело (под ред. Г. Н. Белоглазовой). ЮНИТИ.
9. Жарковская Е. П. (2014). Финансовый анализ деятельности коммерческого банка. Омега-Л.
10. Курилова А. А. (2015). Теоретические основы управления кредитными рисками в коммерческом банке. Вестник НГИЭИ, 7(50), 43–50.
11. <https://www.cbar.az/page-40/statistical-bulletin>
12. Yagubov U. (2023). Measuring the efficiency of the banking sector by the method of Data Envelopment Analysis. Scientific Collection «InterConf+», (30 (143)), 70-79.

Мəqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 15.10.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 21.10.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

UOT: 338.48

DOI: 10.338.70/2413-6557-2024-10-4-29-36

AZƏRBAYCANDA TURİZMİN İNKİŞAFI

Elşah Şirinov

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Xidmət statistikası şöbəsinin aparıcı məsləhətçisi

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: elshah.shirinov@stat.gov.az

Açar sözlər: turizm, turist, mehmanxana, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər, pandemiya

Ключевые слова: туризм, турист, гостиница, иностранцы и лица без гражданства, пандемия

Keywords: tourism, tourist, hotel, foreigners and stateless persons, pandemic

Elşah Şirinov

Azərbaycanda turizmin inkişafı

Xülasə

Məqalədə Azərbaycan turizminin potensial imkanları araşdırılmışdır. Turizmə olan dövlət dəstəyi və dövlət başçısının turizmə xüsusi diqqət göstərməsi vurğulanmışdır. 44 günlük II Qarabağ müharibəsindən sonra işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa və abadlaşdırma işləri haqqında məlumat verilmişdir. Azərbaycan Respublikasının turizmlə bağlı digər ölkələrlə və turizm şirkətləri ilə keçirdiyi tədbirlərdən bəhs edilmişdir. Məqalədə, həmçinin, ölkəmizin flora və faunası haqqında məlumat verilmişdir. Daha sonra mehmanxana (hotel) və mehmanxana tipli obyektlərin illər üzrə, Azərbaycana gələn əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin sayının ölkələr üzrə təhlili məqalədə yer almışdır. İqtisadiyyatın digər sahələrində olduğu kimi COVID 19 pandemiyasının turizmə vurduğu zərər haqqında qeydlər edilmişdir.

Эльшах Ширинов

Развития туризма в Азербайджане

Резюме

В статье рассматриваются потенциальные возможности туризма в Азербайджане. Подчеркнута государственная поддержка туризма и особое внимание главы государства к туризму. Была представлена информация о работах по восстановлению и благоустройству на освобожденных от оккупации территориях после 44-дневной Второй карабахской войны. Обсуждается деятельность Азербайджанской Республики, связанная с туризмом, с другими странами и туристическими компаниями. В статье также приведены сведения о флоре и фауне нашей страны. Далее в статью был включен анализ данных по гостиницам и объектам гостиничного типа по годам, числу иностранцев и лиц без гражданства, приехавших в Азербайджан, по странам. Как и в других сферах экономики, отмечен ущерб, нанесенный пандемией Covid 19 туризму.

Elshah Shirinov
Development of tourism in Azerbaijan
Summary

The article examines the potential opportunities of tourism in Azerbaijan. State support for tourism and special attention of the head of state to tourism were emphasized. After the 44-day Second Karabakh War, information was provided on restoration and improvement works in the territories freed from occupation. Activities of the Republic of Azerbaijan related to tourism with other countries and tourism companies were discussed. The article also provides information about the flora and fauna of our homeland. Later, the analysis of hotels and hotel-type objects by years, foreigners and stateless persons who came to Azerbaijan by country was included in the article. As in other areas of the economy, the damage caused by the Covid 19 pandemic to tourism has been noted.

Ədəbiyyat

1. https://www.yeniazərbaycan.com/Turizm_e29173_az.html
2. https://anl.az/down/meqale/yeni_az/2011/fevral/159583.htm
3. https://www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/azerbaycan_may2009/77832.htm
4. <https://apa.az/turizm/azerbaycan-turizm-sammiti-2023-tedbiri-kecirilib-foto-800831>
5. https://www.yeniazərbaycan.com/Turizm_e50028_az.html
6. https://az.wikipedia.org/wiki/Az%C9%99rbaycanda_turizm
7. <https://eco.gov.az/az/tebii-servetlerimiz/mineral-sular>
8. https://azertag.az/xeber/turizm_sahesinde_olkelerin_reqabetqabiliyyetlilik_reytingi_achiq_lanib-1356935
9. <https://president.az/az/articles/view/55465>
10. <https://stat.gov.az/news/index.php?lang=az&id=5763>
11. <https://stat.gov.az/news/index.php?lang=az&id=5772>
12. “Azərbaycanda Turizm”/ Statistik məcmuə/Bakı.2023

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 20.05.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 24.05.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

UOT: 33:311

DOI: 10.338.70/2413-6557-2024-10-4-37-43

KƏLBƏCƏR RAYONUNDA SƏNAYENİN STATİSTİK TƏHLİLİ

Ramil Salmanov

*Kəlbəcər Rayon Statistika İdarəsinin rəisi
AZ 3218, Gəncə şəhəri Güllüstan massivi., A.Nəbiyev küç 61
e-poçt: www.salmanov_rl@yahoo.com*

Açar sözlər: iqtisadi artım, iqtisadi inkişaf, sənaye potensialı, təbii resurslar, yaşıl enerji, qızıl yataqları

Ключевые слова: экономический рост, экономическое развитие, промышленный потенциал, природные ресурсы, зеленая энергия, месторождения золота

Key words: economic growth, economic development, industrial potential, natural resources, green energy, gold deposits

Ramil Salmanov

Kəlbəcər rayonunda sənayenin statistik təhlili

Xülasə

Məqalədə Kəlbəcər rayonunun sənaye istehsalı və sənaye potensialı haqqında məlumatlar verilmiş, həmçinin, rayonda işğaldan sonrakı dinamik inkişafı xarakterizə edən, 2019-2023-cü illər üzrə ümumi məhsul buraxılışını əks etdirən qrafik və cədvəllərdən istifadə olunmuşdur. Həmçinin, Azərbaycan Respublikasının prezidenti cənab İlham Əliyevin müvafiq sərəncamına əsasən, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan bərpa-quruculuq işlərindən bəhs edilmiş, rayonun sənaye sahələrinin fəaliyyətini əks etdirən rəsmi statistik məlumatlar təhlil edilmişdir.

Рамиль Салманов

Статистический анализ промышленности Кяльбаджарского района

Резюме

В статье приведены сведения о промышленном производстве и промышленном потенциале Кяльбаджарского района, а также графики и таблицы, характеризующие постоккупационную динамику развития региона и отражающие общий объем выпуска продукции за 2019-2023 годы. Также, согласно соответствующему распоряжению Президента Азербайджанской Республики господина Ильхама Алиева, были упомянуты восстановительные и строительные работы, проводимые на освобожденных от оккупации территориях и проанализированы официальные статистические данные показатели по промышленным отраслям региона.

Ramil Salmanov

Statistical analysis of industry in Kalbajar district

Summary

The article provides information on the industrial production and industrial potential of the Kalbajar region, as well as graphs and tables that characterize the post-occupation dynamic development in the region and reflect the total output for the years 2019-2023. Also, according to the relevant decree of the President of the Republic of Azerbaijan Mr. Ilham Aliyev the restoration

and construction works carried out in the territories freed from occupation were mentioned, and the official statistical indicators observed on the industrial sectors of the region were referred to.

Ədəbiyyat

1. “Azərbaycan Respublikasının İşğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa Dair I Dövlət Proqramı”
2. “stat.gov.az”
3. <https://eco.gov.az/az/tebii-servetlerimiz/faydali-qazintilar>
4. <https://fed.az/az/qarabag/kelbecerin-de-berpa-plani-hazirdir-124-kendden-56-si-qalacaq-115075>
5. <https://www.azstat.gov.az/pr03104047/faces/status1.xhtml;jsessionid=98b5c3ffecb3baed1533b8f5180?cid=1>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 10.09.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 16.09.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

UOT: 331.5

DOI: 10.338.70/2413-6557-2024-10-4-44-50

ƏMƏK BAZARININ TƏNZİMLƏNMƏSİNDƏ RƏSMİ STATİSTİKANIN VƏ NORMATİV HÜQUQİ AKTLARIN ROLU VƏ ƏHƏMİYYƏTİ

Elmin Aslanov

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Əmək statistikasına şöbəsinin baş məsləhətçisi

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: elmin.aslanov@stat.gov.az

Açar sözlər: əmək bazarı, işsizlik, məşğulluq, əməkhaqqı, iqtisadi inkişaf

Ключевые слова: рынок труда, безработица, занятость, заработная плата, экономическое развитие

Keywords: labour market, unemployment, employment, salary, economic development

Elmin Aslanov

Əmək bazarının tənzimlənməsində rəsmi statistikanın və normativ hüquqi aktların rolu və əhəmiyyəti

Xülasə

Məqalədə əmək bazarının tənzimlənməsində rəsmi statistikanın və hüquqi aktların əhəmiyyətindən bəhs edilir. Həmçinin əmək bazarının formalaşmasına təsir edən amillər, 2010-2023-cü illərdə ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına dair göstəricilərin təhlilinə dair nəticələr məqalədə əks olunmuşdur. Bu dövrdə əmək bazarının təkmilləşdirilməsi sahəsində qəbul edilmiş yeni qanunvericilik aktları, eləcə də mövcud qanunlarda edilmiş dəyişikliklər ön plana çəkilmişdir. Bununla yanaşı əmək bazarının inkişafı sahəsində gələcəkdə əldə olunması gözlənilən nəticələr haqqında məlumat verilmişdir.

Эльмин Асланов

Роль и значение официальной статистики и нормативно-правовых актов в регулировании рынка труда

Резюме

В статье рассматриваются вопросы регулирования рынка труда, использования данных официальной статистики и значение правовых актов, регулирующих эту сферу. Также в статье отражены факторы, влияющие на формирование рынка труда, результаты анализа показателей социально-экономического развития страны в 2010-2023 годах. В этот период в сфере совершенствования рынка труда были приняты новые законодательные акты, а также внесены изменения, в действующие законы. Кроме того, была представлена информация об ожидаемых будущих результатах в сфере развития рынка труда.

Elmin Aslanov

The role and significance of official statistics and normative acts in regulating the labor market

Summary

The article talks about the role of the labor market in official statistics and the importance of legal acts regulating this area. Also, the factors influencing the formation of the labor market, the results of the analysis of the indicators of the social economic development of the country in

2010-2023 are reflected in the article. In this period, the new legislative acts adopted in the field of labor market improvement, as well as the changes made in the existing laws, were brought to the fore. In addition, information was provided on the future results in the field of labor market development.

Ədəbiyyat

1. “Əmək bazarı”, statistik məcmuə. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. 2023
2. https://az.wikipedia.org/wiki/%C6%8Fm%C9%99k_bazar%C4%B1
3. 2019-2030-cu illər üçün Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası. “Xalq” qəzeti. 31 oktyabr, 2018
4. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 22 iyul 2022-ci il tarixli 3378 nömrəli sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası”
<https://e-qanun.az/framework/50013>
5. <http://ensiklopediya.gov.az/az/terms/19000/cild/20>
6. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi internet sahifəsi:
www.stat.gov.az

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 08.07.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 12.07.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

UOT: 336.71

DOI: 10.338.70/2413-6557-2024-10-4-51-60

AZƏRBAYCANDA BİZNES TSİKLLƏRİNİN STATİSTİK QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Ramiz Rəhmanov

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin doktorantı

*Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Tədqiqatlar Departamentinin Modelləşdirmə və
proqnozlaşdırma şöbəsinin rəisi*

AZ1014 Bakı şəhəri, R.Behbudov küç. 90

e-poçt: rahmanovrr@gmail.com

Açar sözlər: biznes tsikli, ÜDM, qeyri neft-qaz ÜDM, Azərbaycan, Hodrik-Preskot filtri

Ключевы слова: деловой цикл, ВВП, ненефтегазовый ВВП, Азербайджан, Фильтр Ходрика-Прескотта

Keywords: business cycle, GDP, non-oil-gas GDP, Azerbaijan, Hodrick–Prescott filter

Ramiz Rəhmanov

Azərbaycanda biznes tsikllərinin statistik qiymətləndirilməsi

Xülasə

Bu məqalədə Hodrik-Preskot filtrindən istifadə etməklə 2001-2023-cü illərdə Azərbaycanda formalaşmış biznes tsikllərin xüsusiyyətləri araşdırılır. Nominal dəyişənlərin korrelyasiya təhlili göstərir ki, Azərbaycanın biznes tsikllərinə nəzərən istehlak göstəriciləri, işçi qüvvə, ixrac, monetar və maliyyə göstəriciləri, REM, Rusiyanın ÜDM-i, Türkiyənin ÜDM-i və neftin qiyməti protsiklik, idxal, NEM, Rusiyanın İQİ-si, Türkiyənin İQİ-si, əmək haqqı və investisiya isə atsiklik davranış nümayiş etdirir. Qeyri neft-qaz ÜDM üzrə nəticələr isə göstərir ki, yalnız NEM, Rusiyanın İQİ-si və Türkiyənin İQİ-si atsiklikdir, qalan göstəricilər protsiklikdir. Real dəyişənlərin korrelyasiya təhlili öz növbəsində göstərir ki, real məcmu ÜDM-ə nəzərən real ev təsərrüfatlarının istehlakı, real Rusiya ÜDM-i və real effektiv məzənnə protsiklik, real Türkiyə ÜDM-i və real əmək haqqı isə atsiklikdir. Real qeyri neft-qaz ÜDM-ə nəzərən yalnız real əmək haqqı atsiklikdir, qalan dörd göstərici protsiklikdir. Nominal dəyişənlərin faza keçidi təhlilinin nəticələrinə görə, məcmu ÜDM-in qabaqlayıcı göstəriciləri Türkiyə İQİ-si və investisiyadır, qeyri neft-qaz ÜDM-in isə qabaqlayıcı göstəriciləri pul aqreqatları, depozit, işçi qüvvə, əmək haqqı, idxal, neftin qiyməti, Rusiya İQİ-si və dövlət istehlakıdır. Baxılmış real göstəricilərdən heç biri Azərbaycanın real məcmu ÜDM-ə qabaqlayıcı təsir göstərmir, real qeyri neft-qaz ÜDM-ə isə işçi qüvvə və Türkiyə ÜDM-i qabaqlayıcı təsir göstərir. Qiymətlərin protsiklik olması Azərbaycan iqtisadiyyatının tələbə əsaslanan bir modelin olduğuna işarə edir.

Рамиз Рахманов

Статистическая оценка бизнес-циклов в Азербайджане

Резюме

В данной статье с помощью фильтра Ходрика-Прескотта рассматриваются характеристики деловых циклов, сформировавшихся в Азербайджане в 2001-2023 годах. Корреляционный анализ номинальных переменных показывает, что показатели потребления, рабочей силы, экспорта, денежно-кредитные и финансовые показатели, РЭОК, ВВП России, ВВП Турции и цена на нефть являются проциклическими, импорт, НЭОК, ИПЦ России, ИПЦ Турции, заработная плата и инвестиции демонстрируют ациклическое поведение. Результаты по ненефтегазовому ВВП показывают, что только НЭОК, ИПЦ России и ИПЦ Турции являются ациклическими, остальные показатели – проциклическими. Корреляционный анализ реальных переменных, в свою очередь, показывает, что по

отношению к реальному совокупному ВВП реальное потребление домохозяйств, реальный российский ВВП и РЭОК являются проциклическими, а реальный турецкий ВВП и реальная заработная плата являются ациклическими. По отношению к реальному нефтегазовому ВВП только реальная заработная плата является ациклической, остальные четыре показателя являются проциклическими. Анализ фазового перехода номинальных переменных показывает, что опережающими индикаторами совокупного ВВП являются ИПЦ Турции и инвестиции, тогда как опережающими индикаторами нефтегазового ВВП являются денежные агрегаты, депозиты, рабочая сила, заработная плата, импорт, цены на нефть, ИПЦ России и государственное потребление. Ни один из рассматриваемых реальных показателей не оказывает опережающего влияния на реальный совокупный ВВП Азербайджана, в то время как рабочая сила и ВВП Турции оказывают опережающее влияние на реальный нефтегазовый ВВП. Тот факт, что цены проциклически, указывает на то, что экономика Азербайджана представляет собой модель, основанную на спросе.

Ramiz Rahmanov
Statistical evaluation of business cycles in Azerbaijan
Summary

This article, using the Hodrick-Prescott filter, examines the characteristics of business cycles formed in Azerbaijan in 2001-2023. Correlation analysis of nominal variables shows that consumption, labor force, exports, monetary and financial indicators, REER, Russian GDP, Turkish GDP, and oil price are pro-cyclical, imports, NEER, Russian CPI, Turkish CPI, wages, and investment exhibit acyclical behavior. The results for non-oil-gas GDP show that only NEER, Russian CPI, and Turkish CPI are acyclical, whereas the rest of the indicators are procyclical. Correlation analysis of real variables in turn shows that, relative to real aggregate GDP, real household consumption, real Russian GDP and REER are procyclical, while real Turkish GDP and real wages are acyclical. In relation to real non-oil-gas GDP, only real wages are acyclical, the other four indicators are procyclical. The phase transition analysis of nominal variables shows that the leading indicators of aggregate GDP are Turkey's CPI and investment, while the leading indicators of non-oil-gas GDP are monetary aggregates, deposits, labor, wages, imports, oil prices, Russian CPI, and government consumption. None of the real indicators under consideration can be a leading indicator of the real total GDP of Azerbaijan, while the labor force and GDP of Turkey can serve as leading indicators of real non-oil-gas GDP. The fact that prices are pro-cyclical indicates that Azerbaijan's economy is demand-driven.

Ədəbiyyat

1. Alp. H., Baskaya Y. S., Kilinc M., & Yuksel C. (2012). Stylized Facts for Business Cycles in Turkey (Working Paper No. 1202). Research and Monetary Policy Department, Central Bank of the Republic of Turkey.
2. Huseynov S., & Ahmadov V. (2014). Business Cycles in Oil Exporting Countries: A Declining Role for Oil? (IHEID Working Papers No. 03-2014). Economics Section, The Graduate Institute of International Studies.
3. Ахмедова Э.М. (2021) Оценка факторов и индикаторов, влияющих на циклическое развитие экономики Азербайджана // Контуры глобальных трансформаций: политика, экономика, право. Т. 14, № 2. С. 100–121.

4. Prescott E. C. (1986). Theory Ahead of Measurement. Federal Reserve Bank of Minneapolis Quarterly Review, Fall, 9-22.
5. Krause D., & Serletis. A. (1996). Nominal Stylized Facts of U.S. Business Cycles. Review, Federal Reserve Bank of St. Louis, 78(Jul), 49-54.
6. Alper C. E. (1998). Nominal Stylized Facts of Turkish Business Cycles. METU Studies in Development, 25(2), 233-244.
7. Stock, James H., and Mark W. Watson. "Forecasting Inflation." Journal of Monetary Economics 44, no. 2 (October 1999): 293–335.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 10.10.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 14.10.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

UOT: 330.567.2

DOI: 10.338.70/2413-6557-2024-10-4-61-68

ƏHALİNİN HƏYAT KEYFİYYƏTİNƏ TƏSİR EDƏN AMİLLƏRİN STATİSTİK QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Sakit Yaqubov

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin(UNEC) “Riyaziyyat və statistika” kafedrasının professoru, iqtisad elmləri doktoru
Az1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət 6
e-poçt: sakit.yaqubov@gmail.com*

İlham Hüseynli

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin(UNEC) “Riyaziyyat və statistika” kafedrasının dosenti, iqtisad elmləri namizədi
Az1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət 6
e- poçt: i.huseynli@unec.edu.az*

Lala Namazova

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin(UNEC) “Tətbiqi iqtisadiyyat” kafedrasının müəllimi, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru
Az1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət 6
e- poçt: lala.yaqubova@gmail.com*

Açar sözlər: həyat keyfiyyəti, sosial rifah, məcmu gəlir, insan kapitalı, yaşayış səviyyəsi, adambaşına düşən istehlak xərcləri, orta əməkhaqqı

Ключевые слова: качество жизни, социальное благосостояние, совокупный доход, человеческий капитал, уровень жизни, потребительские расходы на душу населения, средняя заработная плата

Keywords: quality of life, social security, total income, human capital, standard of living, consumer expenditure per capita, average wage

Sakit Yaqubov, İlham Hüseynli, Lala Namazova

Əhalinin həyat keyfiyyətinə təsir edən amillərin statistik qiymətləndirilməsi

Xülasə

Bütün ölkələrin milli iqtisadiyyatlarının əsas prioritet məqsədi ictimai rifahın yüksəldilməsi, əhalinin artan sosial tələblərinin adekvat təmin edilməsidir. Bu isə statistikanın bir elm kimi qarşısında ciddi vəzifələr qoyur və bu vəzifələrdən də biri ictimai rifah anlayışının dəqiq elmi xarakteristikasını vermək, eləcə də, müasir dövrdə bu anlayışın mühüm iqtisadi kateqoriya olaraq statistik qiymətləndirilməsini təmin etməkdir. Müxtəlif dövrlərdə bu məqsədlə fərqli göstəricilərdən istifadə edilmiş və zaman-zaman statistik hesablamalarda təkmilləşmələr edilmişdir.

Müasir iqtisadi ədəbiyyatlarda ictimai rifahın, sosial rifahın mövcud durumunun qiymətləndirilməsi zamanı istifadə edilən əsas ümumiləşdirilmiş göstərici əhalinin həyat keyfiyyəti göstəricisidir. Bu göstərici əhalinin maddi durumu, eləcə də, sosial-mənəvi təminatı baxımdan məmnunluq dərəcəsini xarakterizə edən universal göstəricidir.

Сакит Ягубов, Ильхам Гусейнли, Лала Намазова
Статистическая оценка факторов, влияющих на качество жизни населения
Резюме

Основной приоритетной целью национальных экономик всех стран является повышение благосостояния и адекватное удовлетворение растущих социальных потребностей населения. Это ставит перед статистикой, как наукой, серьезные задачи и одна из этих задач состоит в том, чтобы дать точную научную характеристику понятия общественного благосостояния, а также дать статистическую оценку этого понятия как важной экономической категории на современном этапе. В разные периоды для этой цели использовались разные показатели, и, время от времени, статистические расчеты совершенствовались.

В современной экономической литературе основным обобщающим показателем, используемым при оценке текущего состояния общественного благосостояния и социального обеспечения, является показатель качества жизни населения. Этот показатель является универсальным показателем, характеризующим степень удовлетворенности населения материальной и социально-моральной обеспеченностью.

Sakit Yagubov, İlham Hüseynli, Lala Namazova
Statistical assessment of factors affecting the quality of life of the population
Summary

The main priority goal of national economies of all countries is to increase public welfare and adequately satisfy the growing social needs of the population. This imposes serious responsibilities on statistics as a science, and one of these responsibilities is to give an accurate scientific description of the concept of public welfare, as well as to give a statistical assessment of this concept as an important economic category in modern times. In different periods, different indicators were used for this purpose, and from time to time, improvements were made to statistical calculations.

In modern economic literature, the main generalized indicator used in assessing the current state of public welfare and social security is the indicator of the quality of life of the population. This indicator is a universal indicator characterizing the degree of satisfaction of the population in terms of material and socio-moral security.

Ədəbiyyat

1. Yaqubov S.M., Əliyev Ə.İ. Əhali statistikası. Dərs vəsaiti, Bakı, 2022
2. Hüseynli İ.Q. Əhali statistikasını, dərslük, Bakı, 2023
3. Əliyev A., Qasımov N. Azərbaycanda əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinin aktual problemləri. Bakı.2000
4. Azərbaycanda həyat keyfiyyəti – 2018: iqtisadi rayonların, respublika tabeli şəhərlərin və inzibati rayonların reytingi,AMEA İqtisadiyyat İnstitutu, Bakı, 2019
5. Rza Allahverdiyev,Səadət Rəhimova, “Demografik göstəricilərin statistik tədqiqi”, Statistika xəbərləri jurnalı, Bakı, 2021
6. Kenneth C. Land, Alex C. Michalos, M. Joseph Sirgy, Handbook of Social Indicators and Quality of Life Research, Book, Springer-2012
7. Александр Россошанский, Качество жизни населения: вопросы оценки и инструменты повышения, Монография, ЛитРес, May 15, 2022
8. Methodology of Quality of Life Indicators 2020
9. www.stat.gov.az
10. www.bls.gov

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 11.06.2024
Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 14.06.2024
Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

UOT: 338.504

DOI: 10.338.70/2413-6557-2024-10-4-69-80

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ

Эльдар Гулиев

Азербайджанский Государственный Экономический Университет (UNEC)

Русская экономическая школа

Доцент кафедры «Прикладная экономика», доктор философии по экономике

AZ 1134, город Баку, улица Асифа Маггеррамова 68, блок 1, кв.6

e- почта: eldargeorgia1948@mail.ru

Саадат Алиева

Азербайджанский Государственный Экономический Университет (UNEC)

Русская экономическая школа

Преподавательница кафедры «Прикладная экономика»

AZ 1072, город Баку, ул. Гасана Алиева 135

e- почта: aliyevasada@gmail.com

Аçar sözlər: iqtisadiyyat, «yaşıl» iqtisadiyyat, ekologiya, səmərəlilik, maliyyələşdirmə, ətraf mühitin idarə edilməsi mədəniyyəti, rəqəmsallaşma, «yaşıl» iqtisadiyyat marketinqi, transformasiya

Ключевые слова: экономика, «зеленая» экономика, экология, эффективность, финансирование, культура природопользования, цифровизация, маркетинг «зеленой» экономики, трансформация

Key words: economics, «green» economy, ecology, efficiency, financing, culture of environmental management, digitalization, «green» economy marketing, transformation

Eldar Quliyev, Səadət Əliyeva

Yaşıl iqtisadiyyatın mövcud problemləri və inkişaf perspektivləri

Xülasə

Məqalədə “yaşıl” iqtisadiyyat anlayışının formalaşması və ictimai şüura nüfuz etməsi şərtlərinin elmi təhlili verilmişdir. Bu sonuncu fikir təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə edilməsini, tullantısız texnologiyaların inkişafını, maddi ehtiyatlardan təkrarən istifadə edilməsini, təsərrüfat dövryyəsinə günəş, külək, su, bioloji resurslardan əldə edilən enerjinin cəlb edilməsini və s. nəzərdə tutur.

Bundan əlavə, məqalədə təkrar istehsal prosesinin mərhələlərinə daxil olan “yaşıl” iqtisadiyyatın təşkilati məsələləri açıqlanır; onun formalaşması şərtləri və əsas inkişaf prinsipləri sadalanır.

“Yaşıl” iqtisadiyyatın problemləri və maliyyələşmə mənbələri, habelə ayrı-ayrı regionlar və ölkələr üzrə onun vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və inkişaf səviyyələrinin müqayisəsi məsələlərinə xüsusi yer ayrılır.

Эльдар Гулиев, Саадат Алиева

Актуальные проблемы и перспективы развития зеленой экономики

Резюме

В статье дан научный анализ условий формирования и проникновения в общественное сознание концепции «зеленой» экономики. Последнее ассоциируется с рациональным

использованием природных богатств, развитием безотходных технологий, повторным использованием материальных ресурсов, привлечением в хозяйственный оборот энергии солнца, ветра, воды, биоресурсов и т.д.

Кроме того, приведены организационные вопросы «зеленой» экономики, закладываемые в этапы воспроизводственного процесса; перечислены условия формирования и основные принципы развития данной экономики.

Особое место отведено проблемам и источникам финансирования «зеленой» экономики, а также вопросам оценки ее состояния и сопоставления уровней развития в отдельных регионах и странах.

Eldar Quliyev, Saadat Aliyeva

Current problems and prospects for the development of the green economy

Summary

The article provides a scientific analysis of the conditions for the formation and penetration of the concept of “green” economy into the public consciousness. The latter is associated with the rational use of natural resources, the development of waste-free technologies, the reuse of material resources, the use of solar energy, wind, water, biological resources, etc. in economic circulation.

A special place is given to the problems and sources of financing of the “green” economy, as well as issues of assessing its condition and comparing levels of development in individual regions and countries.

Литература

1. Зеленая экономика в парадигме устойчивого развития: монография / Н.Р. Амирова, Е.В. Бурденко, О.А. Вакурова и др. - М.: ИНФРА-М, 2024. – 248 с.
2. Новикова Е. В. Правовое обеспечение «зеленой» экономики: монография / Е.В. Новикова - М.: Статут, 2020. – 128 с.
3. Фюкс Р. Зеленая революция: Экономический рост без ущерба экологии / Пер. с нем. – М.: Альпина нон- фикшн, 2016. – 330 с.
4. <https://agriecomission.com/base/zelenaya-ekonomika-sushchnost-principy-i-perspektivy>
5. <https://cyberleninka.ru/article/n/konfutsianstvo-traditsii-i-sovremennost#:~:text=Конфуций%20разработал%20целую%20систему%20морально,им%3B%20стремление%20к%20внутреннему%20совершенствованию.>
6. <https://oxu.az/ru/ekonomika/azerbaydzhан-vstupает-v-god-zelenogo-drakona-s-vazhnyimi-proektami-zelenoy-energii-foto>
7. <https://agriecomission.com/base/zelenaya-ekonomika-sushchnost-principy-i-perspektivy>
8. https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_добыче_нефти
9. https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_добыче_природного_газа
10. <https://cyberleninka.ru/article/n/zelenaya-ekonomika-v-azerbaydzhanskoy-respublike-predposylki-i-napravleniya-razvitiya-1/viewer>
11. https://azertag.az/ru/xeber/chto_takoe_cop_i_chto_dast_azerbaidzhanu_provedenie_cop29-2
12. <https://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/makroekonomika-i-okruzhayushchaya-sreda/okruzhayushchaya-sreda/pokazateli-zelenogo-rosta/sotsialno-ekonomicheskie-pokazateli/>

Мəqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 07.10.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 11.10.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

UOT 33:002

DOI: 10.338.70/2413-6557-2024-10-4-81-89

BULUD TEXNOLOGİYALARI İLƏ İNFORMASIYA XİDMƏTLƏRİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ

Yusif Mərdanzadə

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin doktorantı

Az 1010 Bakı şəhəri, Azadlıq Prospekti, 20

e-poçt: y1234merdanzade@gmail.com

Açar sözlər: robotların hərəkəti, planlaşdırma, alqoritm, hesablama resursları, bulud texnologiyaları, inteqrasiya

Ключевые слова: движение роботов, планирование, алгоритм, вычислительные ресурсы, облачные технологии, интеграция

Keywords: robot movement, planning, algorithm, computing resources, cloud technologies, integration

Yusif Mərdanzadə

Bulud texnologiyaları ilə informasiya xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi

Xülasə

Bulud texnologiyalarının robot hərəkətinin planlaşdırılmasına inteqrasiyası robot sistemlərinin səmərəliliyini və imkanlarını artırmaq üçün əhəmiyyətli vədlər verir. Məqalə hərtərəfli təhlil və eksperimental araşdırma vasitəsilə robot hərəkətinin planlaşdırılmasında bulud texnologiyalarından istifadənin potensial faydalarını araşdırır. Məqələdə, ilk olaraq robotların hərəkətinin planlaşdırılması və robot texnikası kontekstində bulud texnologiyaları konsepsiyası təqdim edilir. Eyni zamanda, burada mövcud bulud əsaslı robot hərəkətinin planlaşdırma sistemləri araşdırılır və bulud həllərinin robot hərəkəti planlaşdırma strategiyalarına daxil edilməsinin üstünlükləri və çətinlikləri qiymətləndirilir. Bulud əsaslı hərəkət planlaşdırma alqoritmləri ilə ənənəvi metodlar arasında müqayisəli təhlil bulud texnologiyalarının bu sahədə potensial effektivliyinə işıq salır.

Юсиф Марданзаде

Улучшение информационных услуг с помощью облачных технологий

Резюме

Интеграция облачных технологий в планирование движения роботов открывает значительные перспективы для повышения эффективности и возможностей роботизированных систем. В статье исследуются потенциальные преимущества использования облачных технологий при планировании движения роботов посредством всестороннего анализа и экспериментальных исследований. В статье впервые представлено понятие облачных технологий в контексте планирования движения роботов и робототехники. В то же время, в ней исследуются существующие облачные системы планирования роботизированных движений и оцениваются преимущества и проблемы включения облачных решений в стратегии планирования роботизированных движений. Сравнительный анализ облачных алгоритмов планирования движения и традиционных методов проливает свет на потенциальную эффективность облачных технологий в этой области.

Yusuf Mardanzade
Improving information services with cloud technologies
Summary

Integrating cloud technologies into robotic motion planning holds significant promise for increasing the efficiency and capabilities of robotic systems. The paper explores the potential benefits of using cloud technologies in robot motion planning through a comprehensive analysis and experimental investigation. The article first introduces the concept of cloud technologies in the context of robot motion planning and robotics. At the same time, it examines existing cloud-based robotic motion planning systems and assesses the advantages and challenges of incorporating cloud solutions into robotic motion planning strategies. A comparative analysis between cloud-based motion planning algorithms and conventional methods sheds light on the potential effectiveness of cloud technologies in this area.

Ədəbiyyat

1. Chen Z., & Xu Y. (2014). Cloud Computing Framework for Mobile Robot Services. Proceedings of the International Conference on Advanced Robotics and Mechatronics, 375-380
2. Harris P. (2022). "Summary of Findings and Implications for Robotics." Robotics Trends Review, 7(4), 305-320
3. Hu G., Tay W. P., & Wen Y. (2012). Cloud Robotics: Architecture, Challenges, and Applications. IEEE Network, 26(3), 21-28, <https://ieeexplore.ieee.org/document/6173133>
4. Kehoe B., Patil, S., Abbeel P., & Goldberg K. (2015). A Survey of Research on Cloud Robotics and Automation. IEEE Transactions on Automation Science and Engineering, 12(2), 398-409, <https://ieeexplore.ieee.org/document/6889054>
5. Кузнецов П.И. (2022). "Введение в облачные технологии и их потенциальное применение в робототехнике." Технический журнал робототехники, 25(1), 77-90.
6. Lee S., & Kim H. (2022). "Comparison of Cloud-Based Motion Planning Algorithms with Traditional Methods" Robotics Engineer Journal, 18, 145-160.
7. Martinez C., & Garcia E. (2022). "Cloud-Based Robotic Motion Planning Systems: A Comprehensive Analysis." Journal of Cloud Computing, 25(4), 203-218.
8. Смирнов А.А. (2022). "Обзор планирования движения роботов." Вестник высших технологий, 8(2), 102-115.
9. Zhang J., & Hu. J. (2019). A Cloud-Based Robot Motion Planning Algorithm with Real-Time Collision Avoidance in Dynamic Environments. Sensors, 19(6), 1421

Мəqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 10.10.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 15.10.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 16.12.2024

Korrektor: Aytən Məmmədova
Çapa imzalanmışdır: 20.12.2024

